הכא במאי עסקינן [א]דיתיב עובד כוכבים אמסחתא דכותה גבי כהן דיתיב אמסחתא אמאי צריך לרשום דאמרי בשרא קא זבין אי הכי עובד כוכבים נמי אמרי בשרא קא זבין אלא הכא במאי עסקינן דיתיב עובד כוכבים אכספתא דכותה גבי כהן דיתיב אכספתא אמאי צריך לרשום אמרי המוני הימניה עובד כוכבים נמי אמרי המוני הימניה אין אמונה בעובד כוכבים איבעית אימא סתם [ב]עובד כוכבים מפעא פעי אמר מר ופסולי המוקדשין אין צריך לרשום אלמא מוכחא מלתא והא אנן [ג]תנן [ב]פסולי המוקדשין נמכרים באיטליז ונשחטים באיטליז ונשקלים בליטרא תרגמא רב אדא בר אהבה קמיה דרב פפא באותן הנמכרים בתוך הבית אמר רב הונא [ג]שותף בראש פטור מן הלחי שותף ביד פטור מן הזרוע שותף בבני מעיין פטור מן הקבה וחייא בר רב אמר אפי' שותף באחת מהן פטור מכולן מיתיבי [ד]הראש שלי וכולה שלך ואפי' אחד ממאה בראש פטור היד שלי וכולה שלך אפי' אחד ממאה ביד פטור בני מעיין שלי וכולה שלך אפי' אחד ממאה בהן פטור מאי לאו פטור מן הלחי וחייב בכולן פטור מן הזרוע וחייב בכולן פטור מן הקבה וחייב בכולן לא פטור מכולן וליתני פטור מכולן ועוד תניא הראש שלי וכולה שלך אפי' אחד ממאה בראש פטור מן הלחי וחייב בכולן תיובתא דחייא בר רב תיובתא אמר רב חסדא [ה]הא מתניתא אטעיתיה לחייא בר רב דתניא [ד][ו]עשרים וארבע מתנות כהונה הן וכולן ניתנו לאהרן ולבניו בכלל ופרט וברית מלח כל המקיימן כאילו קיים בכלל ופרט וברית מלח וכל העובר עליהן כאילו עובר על בכלל ופרט וברית מלח ואלו הן עשר במקדש וארבע בירושלים ועשר בגבולים עשר במקדש חטאת וחטאת העוף אשם ודאי ואשם תלוי וזבחי שלמי צבור ולוג שמן של מצורע ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות ומנחת העומר וארבע בירושלים הבכורה והבכורים ומורם מן התודה ומאיל נזיר ועורות קדשים ועשר בגבולים תרומה ותרומת מעשר וחלה וראשית הגז ומתנות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור ושדה אחוזה ושדה חרמים וגזל הגר הוא סבר מדקא חשיב להו למתנות בחדא חדא נינהו ולא היא אטו מורם מתודה ואיל נזיר דקא חשיב להו כחדא משום דחדא נינהו אלא כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא ה"נ כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא איבעיא להו הראש שלך וכולה שלי מהו בתר חיובא אזלינן וחיובא גבי ישראל הוא או דלמא בתר עיקר בהמה אזלינן ועיקר בהמה דכהן הוא ת"ש [ז]עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנם לישראל לגזוז פטור הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים פטור מראשית הגז וזה חומר בזרוע ובלחיים ובקבה יותר מראשית הגז [ח]ש"מ בתר חיובא אזלינן שמע מינה: ואם אמר לו חוץ מן המתנות פטור מן המתנות:

ורמינהו

הכא במאי עסקינן. דהמשתתף עם עובד כוכבים אינו צריך לרשום: דיתיב עובד כוכבים אמסחתא. כשהטבח מוכר הבשר דמוכחא מילתא דעובד כוכבים שותף הוא ואין כאן חשד וממתינין בדלא יתיב: דכוותה גבי כהן. דבריית': דיתיב. כהן אמסחתא אמאי צריך לרשום הא נמי מוכחא מילתא דכהן שותף בה: אפ"ה דיתיב כהן אמסחתא לא הוי ידעי אינשי דכהן שותף בה: דאמרי בשרא קובין. בשר הוא רוצה לקנות: אלא. לא תוקמה דיתיב עובד כוכבים אמסחתא אלא הכי תוקמה דיתיב עובד כוכבים אכספתא על הארגז שנותן בה הטבח המעות כשמקבלם תמיד מן הלוקחים דהא ודאי מוכחא שפיר דעובד כוכבים שותף בה: דאמרי. הרואים המוני הימניה לשומרם לו שלא יגנבום הימנו: אין אמונה בעובד כוכבים. אין ישראל רגילין להאמין בהם: אבע"א. לעולם כדלוקימנא מעיקרא דיתיב עובד כוכבים אמסחתא וכהן נמי דיתיב אמסחתא ולא דמו דסתם עובד כוכבים מפעא פעי תדיר הוא צועק אל תמכר בכך אלא בכך והכל יודעין שיש לו חלק בה אבל כהן נוע הוא וסומך על הטבח ואין הכל יודעין שהוא שותף: אלמא מוכחא מילתייהו. דלא מזבין להו כדרך חולין: באיטליז. בשוק: באותן הנמכרים בתוך הבית. בכור ומעשר דהתם[ז] תנן חוץ מן הבכור והמעשר שהנאתן לבעלים שאין דמיהן קדש דכתיב בהו לא תפדה[ח] ולא תגאל[ט] דהיינו אין קדושה לדמיהן לפיכך לא התירו לו בשביל הנאתו לזלזל בהן למוכרן בשוק כדרך חולין אלא בתוך הבית ואע"פ שמפסיד בדבר שאין עליהם קופצין כל כך והיינו מוכחא מילתא אבל פסולי המוקדשים שדמי פדיונן נכנסו בקדושתן אי לא שרית ליה למוכרן בשוק לא פריק להו מעיקרא אלא בזול ואיכא פסידא דהקדש והנהו צריך לרשום: שותף בראש. ולא ביותר: אפילו אחד ממאה ביד. אפילו אין לכהן או לעובד כוכבים חלק בזרוע אלא אחד ממאה פטור טבח. ובכהן או עובד כוכבים שמכרו בהמה לטבח ישראל קאמר. ובכולהו גרסינן פטור סתמא: אי הכי ליתני פטור מכולם. בהדיא: ועוד תניא. בהדיא דלא פטר ליה אלא מן הלחי: בכלל ופרט. בויקח קרח [במדבר יח] לכל קדשי בני ישראל לך נתתים והדר מפרש כל חד וחד וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגו': וברית מלח. כתיב בסיפיה ברית מלח עולם הוא [שם] כשם שברית מלח אינה שובתת כך זו לא תשבות: כאילו קיים כללות ופרטות. שבתורה: וברית מלח. של קרבנות: עשר במקדש. ניתנו להם בתוך עזרה לאוכלן שם: וזבחי שלמי צבור. כבשי עצרת והם קדשי קדשים לאכול בעזרה: לוג שמן של מצורע. מה שנשאר ממתנותיו נאכל לכהנים כדאמרינן במנחות (דף עג.) ובזבחים (דף מד:) לכל קרבנם דכתיב בויקח קרח [במדבר שם] לרבות לוג שמן של מצורע דקרוי קרבנם דכתיב ביה והקריב אותם לאשם ואת לוג השמן [ויקרא יד] וכתיב בויקח קרח בקדש הקדשים תאכלנו [במדבר שם] אכולהו לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם וגו': עומר לא חשיב ליה בהדי שאר מנחת צבור[י] מפני שהיא מנחת צבור הנקמצת ונאכלת ואין לך עוד בצבור: ושירי מנחות. של יחיד: בירושלים. הנאכלים ומתחלקים לכל העיר: הבכורה. בכור תם: בכורים. אינם נאכלים אלא בירושלים דכתיב (דברים יב) לא תוכל לאכול בשעריך וגו' ואמר מר (מכות דף יז:) ותרומת ידך [דברים שם] אלו הבכורים: ומורם מתודה. חזה ושוק וד' חלות כדכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' לכהן הזורק וגו' מארבעת מינים חלות ורקיקים ורבוכה וחמץ אחת מכל מין: ומורם מאיל נזיר. זרוע בשלה וחלה ורקיק כדכתיב בפרשת נשא [במדבר ו] שמניפין אותן. והני חד חשיב להו משום דדמו אהדדי לתרווייהו מורם מקדשים קלים נינהו וחזה ושוק של שאר שלמים נמי בכלל זה הן והאי דנקט תודה משום דאית ביה מורם אחרינא ותנינהו לכולהו בחדא שמא: ועורות קדשים. של עולה חטאת ואשם כדכתיב (ויקרא ז) עור העולה אשר הקריב ובתורת כהנים [צו פרק ט] נמי [כ]מרבה עור חטאת ואשם: בגבולים. נתנין להם בכל ערי ישראל: ומתנות. הזרוע והלחיים והקבה: פדיון הבן. ה' סלעים: פדיון פטר חמור. שה: שדה אחוזה. שהקדיש ולא גאלה ומכרה גזבר לאחר והרי היא יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים של אותו משמר שאירע בו יובל שנאמר (ויקרא כז) והיה השדה בצאתו ביובל וגו' לכהן תהיה אחוזתו: וגזל הגר. האשם המושב לה' בפרשת נשא [במדבר ה] וגזל הגר שנשבע לו לשקר ואח"כ הודה לאחר מיתת הגר כדפי' לעיל בפרקין [קלא. ד"ה תשעה]: הוא סבר. חייא בר רב סבר: מדקא חשיב. האי תנא לכולהו זרוע לחיים וקבה כחדא מתנה שלא אמר עשרים ושש: ש"מ. חדא היא והמתחייב באחד מתחייב בכולם והנפטר מאחת מהן פטור מכולן: כולה שלי והראש שלך. כהן מוכר לטבח הראש קודם שחיטה: הכי גרסינן ת"ש עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנן לישראל לגוזו. שעשאוהו שלוחן לגוזו את צאנן: פטור. ואיידי דתנא לה גבי מתנות השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור תנייה נמי גבי ראשית הגז: הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים. אפילו קודם שנגזזו פטור: וזה חומר וכו'. דהלוקח מתנות מן הכהן א] [ל]מייב קודם שחיטה וכל בהמה לכהן חייב במתנות שלא זכה בה קודם שחיטה: ש"מ. מדקתני זה חומר אלמא בתר חיובא אזלינן דהאי לא קנה אלא מתנות וקאמר חייב:

ורמינהו

זבחי שלמי צבור. הן כבשי עצרת ויש להם דין אשמות ליאכל לפנים מן הקלעים כדתנן באיזהו מקומן (זבחים דף נד:): ועורות קדשים. תימה אמאי חשיב עורות קדשים מהארבע שהיו בירושלים הלא בעזרה היו מפשיטין אפילו קדשים קלים משום אימורים שלא היו יכולים להוציא חוץ לעזרה וה"ל למימניה עם עשר שבמקדש[מ]: או דילמא בתר עיקר בהמה אזלינן. הא לא דמי כלל למתניתין דתנן חוץ מן המתנות פטור מן המתנות דהא [נ]לא מחייב התם ישראל במתנות משום שהמתנות נשארו ביד כהן:

חוץ

עין משפט
נר מצוה

מד א מיי' פ"ט מהל' בכורים הל' י סמג עשין קמג טוש"ע יו"ד סי' סא סעיף כה:

מה ב מיי' פ"א מהל' אסורי מזבח הל' יג:

מו ג מיי' פ"ט מהל' בכורים הל' יג סמג עשין קג [קמג] טוש"ע יו"ד סי' סא סעיף כו:

מז ד מיי' שם פ"ח הלכה א:

ה [טוש"ע שם סעיף ס]:

* * *

מוסף רש"י

פסולי המוקדשין. קדשים שנפל בהם מום, נמכרים באיטליז. בשוק שלוקחין הרבה ונמכר ביוקר ונשקלים בליטרא. כדרך שהקצבין מוכרין בשר חולין (בכורות לא.). בכלל ופרט וברית מלח. לכל קדשי בני ישראל לך נתתים למשחה, כלל, וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש, פרט כל מתנה בפני עצמה, וכל תרומת קדשים חזר וכלל, והדר כתיב ברית מלח עולם הוא וגו' בסוף הפרשה (ב"ק קי: ושם: בכלל ופרט וכלל). כל המקיימן. כאילו קיים כל התורה כולה שניתנה לדרוש בכלל ופרט וכלל וכאילו קיים כל הקרבנות שניתנה בהן ברית מלח (שם). עשר במקדש. נאכל לפנים מן הקלעים (שם). וארבע בירושלים. בכל העיר (שם). ועשר בגבולים. בערי ארץ ישראל (שם). אשם ודאי. חמשה הן, גזילות מעילות שפחה חרופה נזיר ומצורע, וחד חשיב להו (שם). ואשם תלוי. בא על ספק כרת שלא נודע לו שעבר ודאי שיביא חטאת (שם). וזבחי שלמי צבור. כבשי עצרת שנקראו שלמים דכתיב (ויקרא כג) ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים וקדשי קדשים הן כדכתיב (שם) קדש יהיו לה' לכהן ונאכלים לפנים מן הקלעים (ב"ק שם). ולוג שמן של מצורע. מה שנשאר בלוג מליקה לכף כהן של השמאלית נאכל לכהנים, דתניא במנחות (עג.) ובזבחים (מד:) לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע דהוא נמי קרוי קרבן, דכתיב והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן, וסמיך ליה לקרא קמא בקדש הקדשים תאכלנו ויקח קרח (ב"ק שם). ושירי מנחות. כל מנחות הנקמצות, מנחת נדבה ומנחת חוטא ומנחת סוטה (שם). ומנחת העומר. מותר העומר, מנחת העומר נקמצת ושיריה נאכלים, כל המנחות קדשי הקדשים הן כדכתיב לא תאפה חמץ חלקם וגו' (שם). הבכורה. בכור תם נאכל בכל העיר, וכן הבכורים צריכין אותה כדכתיב (דברים יב) ואכלתם שם לפני ה' אלהיכם וגו' ואמר מר (מכות יז.) תרומת ידך אלו בכורים (ב"ק שם). ומורם מן התודה. חזה ושוק וארבע חלות מארבע מינים שבה, חלות ורקיקין חמץ ורבוכה, וכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לכהן הזורק וגו' (ב"ק שם). ומאיל נזיר. זרוע בשלה וחלה ורקיק, וחזה ושוק של שלמים בכלל תודה הוא, דתודה שלמים אקרי, והנך תרתי תודה ואיל נזיר משום דדמיין להדדי חשיב להו כחדא (שם). ועורות קדשים. עורות עולה וחטאות ואשמות, אבל קדשים קלים עורותיהן לבעלים, כדאמר בזבחים פרק טבול יום (קג.) ומש"ה קא חשיב להו בהדי הנך דבירושלים, למעוטי דלאו נחשבים בהדי הנך דגבולים, דהני עורות לא מחייבי להו אלא בירושלים, ובהדי הנך דבמקדש לא חשיב אלא הנהו דלאי נפקי חוץ לקלעים מפסלי ביוצא (שם). ושדה אחוזה. שהקדישוה בעליה ולא גאלה ומכרה גזבר, כשהלוקח מתחלקת ביובל מתחלקת לכהנים (שם). ושדה חרמים. ישראל שהחרימו שדיהן (שם). וגזל הגר. נמי קרי ליה מתנת גבולין, שלא נתנו לכהן המשמר חוץ לירושלים יצא ואיל אשמו יעלה לירושלים להקריב (שם).

מסורת הש"ס

א) [ערכין ו:], ב) בכורות לא. [ביצה כח.], ג) [תוספתא פ"ט ה"ב ע"ש], ד) [כתובות ל. וש"נ], ה) ב"ק קי: [תוספתא חלה פ"ב ה"ח], ו) [תוספתא רפ"י], ז) [בכורות לא.], ח) [במדבר יח], ט) [ויקרא כז], י) [ספר מנחות לרש"ם], כ) [וכן איתא להדיא זבחים קג: ועמ"ש רש"י בפסחים נו. וכן עוד בב"ק קי: ד"ה עורות קדשים וכו'], ל) צ"ל חייב, מ) [וז"ל רש"י בב"ק קי: ד"ה ועורות קדשים וכו' ובהדי הנך דבמקדש לא חשיב אלא הנהו דלאי נפקי חוץ לקלעים מיפסלו ביוצא ולפ"ז יתיישב היטב תמיהת התוס'], נ) צ"ל דלא. מהרי"ם.

* * *

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה הלוקח גז וכו' דהלוקח מתנות מן הכהן חייב. מלת חייב נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones